
Jaume I: Ginys i fonèvols

Autor:

Data de publicació: 31-03-2014

Es bastant difícil que els "genys" del "Gran Ca" fossin "catapultes" perquè està documentat que van contractar enginyers europeus per a fer-ne, ja que ells les desconeixien. En Marco Polo a "il Miglione" ens explica que va fer una catapulta pel Gran Ca que el va deixar meravellat.

Perqué havia de subministrar el "Gran Ca" a Jaume I, uns "genys" que els mongols desconeixien i que en canvi els europeus n'erem experts?

En canvi, és més lògic pensar que ens oferia uns "genys" que ell tenia i "feia servir" i nosaltres no: els cohets de pólvora xinesos....

El gran problema que tenim amb els noms de les armes de foc, és que es van agafar els noms de les armes mecàniques existents: (a part de "genys" hi ha => sanmiquels, passavolants, fins i tot balista i arc, a vegades seguits del qualificatiu "de tró"): Sabem el que és un "trabuc", però l'original era mecànic "de contrapès", com espingarda (èpingarde), i "artillerie-artillier" que definien l'art i els artesans de les catapultes...

(conversa per e-mail)

Un expert en història dels mongols pensa "que els mongols al segle XIII no tenien coneixement de la pólvora", que és una mala interpretació d'algún autor. Ell que ha llegit les fonts originals en llengua original diu que no creu possible que els mongols a la meitat del segle XIII tinguessin coneixement de la pólvora, (el foc grec és una altra qüestió prou coneguda), però no creu possible que hagués arribat a occident a través dels mongols perquè ells no la coneixien... encara creu més improbable que la tingués Jaume I.

Pel que fa al llibre del feits de Jaume I, els "genys o ginys", són màquines de guerra, però sense ser armes de pólvora, tot i que el capítol es refereix a les relacions amb els mongols. D'aquesta frase no es pot deduir que els genys fossin màquines de guerra amb pólvora, és un nom molt genèric.

A la conquesta de València Jaume feia servir unes grans catapultes o fonèvols; amb el nom de fonèvols apareixen moltes vegades a la crònica de Jaume I, eren portàtils (o millor dit transportables), consistien en una gran fona basculant amb un gran contrapès, amb l'eix de basculació recolzat sobre una estructura de fusta amb un sistema per orientar el llençament; a l'altra cap del contrapès hi havia penjades unes cordes que tibades per uns quants soldats... al deixarles anar, la fona llençava una gran pedra o colla de pedres més petites (per la força del contrapès) ..., contra una paret, una fortalesa, un exèrcit..

Pel que fa a la frase "ens donarà per mar conduit" ha de fer referència al transport i l'avituallament de les tropes, és a dir, que el Gran Ca proveiria el transport per mar de soldats, armes i vitualles.

Hipòtesi d'en Manel Capdevila

Es bastant difícil que els "genys" del "Gran Ca" fossin "catapultes" perquè està documentat que van contractar enginyers europeus per a fer-ne, ja que ells les desconeixien. En Marco Polo a "il Miglione" ens explica que va fer una catapulta pel Gran Ca que el va deixar meravellat.

Perqué havia de subministrar el "Gran Ca" a Jaume I, uns "genys" que els mongols desconeixien i que en canvi els europeus n'erem experts?
En canvi, és més lògic pensar que ens oferia uns "genys" que ell tenia i "feia servir" i nosaltres no: els cohets de pólvora xinesos....

El gran problema que tenim amb els noms de les armes de foc, és que es van agafar els noms de les armes mecàniques existents: (a part de "genys" hi ha => sanmiquels, passavolants, fins i tot balista i arc, a vegades seguits del qualificatiu "de tró"): Sabem el que és un "trabuc", però l'original era mecànic "de contrapés", com espingarda (èpingarde), i "artillerie-artillier" que definien l'art i els artesans de les catapultes...

Amb els dos fonèvolts descrits al llibre dels feits, tinc els meus dubtes "raonables", podrien ser de pólvora, no ho tinc demostrat però fa pensar una mica:

El rei en Jacme fa la distinció molt clara entre fonèvol (del llatí fundibulum) i brígola

Nomès tenia dos fonèvolts per a tota la conquesta de València, en canvi va emprar moltes més brígoles.

Ens diu que els va fer construir a Hosca (al pirineu hi havia fargues) i els va haver de transportar fins a territori valencià (més de 300km per camins de carro), les catapultes normalment es construïen "in situ" al lloc d'ús per evitar-ne el penós transport.

En canvi les altres brígoles que va emprar diu que les va construir a Tortosa, al costat de la frontera amb el sarraïns.

Contrastació fonèvol-brígola: Al setge de Boatella fa molta mofa de les brígoles dels sarraïns, diu que cada vegada que disparaven s'els enredava o trencava la corda, en canvi els seus fonèvolts tiraven pedres dia i nit... més de 500 pedres al dia (pot ser les cordes catalanes eren d'un canam millor?)

Contrastació bombarda-brígola: Pere el Ceremoniós fa la mateixa mofa de la brígola de Pere "el cruel", durant el setge de Barcelona (1459) comparant-la amb la superioritat de la seva bombarda que: "desparà e feri en lo castell de la nau de castella"

Hi ha un gravat valencià de 1516 del setge de Boatella, ón representa els dos fonèvolts com dos canons, amb una representació una mica anacrònica, però ...dos canons.. (tenien més informació a València 250 anys més tard, que nosaltres que estem a 750 anys vista)

Hi ha dos documents que parlen de l'ús de cohets (paraula catalana, ve de "coa") per part de Jaume I a la conquesta de València (Enciclopedia Espasa, i Gerard Messadiè)

Hi ha dues armes de pólvora de má (canonets) a la RAM, enviats des de Mallorca el s.xix, juntament amb l'elm del Drac dient que eren de Jaume I

Els "genys" del "gran Ca" del llibre dels feits, (que més avall documento tenia pólvora, dels seus súbdits xinesos)

Diu que l'ocasió fa al lladre i En tota l'Europa cristiana l'únic lloc ón hi havia salnitre era Catalunya (Miguel Scoto 1180-1214: "et in Hispania invenitur in Aragoniam in quodam monte juxta mari" => les coves del rat penat o del salnitre de Collbató

L'Antoni de Campmany ens documenta que Alfons el batallador d'Aragó ja havia fet servir "máquines de trueno" quasi

cent anys abans de Jaume I.

Aquí teniu unes referències a la pólvora emprada pels mongols, a pesar de que precisament en Needham (la més gran autoritat en ciència i tecnologia xineses) diu que no creu que la fessin servir el s.xiii ("errare humanum est"), perquè lluitaven a cavall (havien copiat l'estrep dels xinesos), i llavors les armes de pólvora dels xinesos no es podien portar a cavall.

El meu argument contra ell és: i que feien quan arribaven a una ciutat murallada?.

Encara que és prou conegut el fet de que eren tan bèsties amb les ciutats que els oferien resistència, que les ciutats s'entregaven nomès veure-els arribar, per evitar que en cas de ser derrotats matesin fins i tot les dones i els nens...

Està documentat que un cop conquerida Xina, els mongols van usar la pólvora pel seu compte, fins que els va esclatar un polvorí, des de llavors van fer servir experts xinesos vasalls seus. De moment tinc documentat... a Hungria el 1241 a la Batalla de Sejo i durant la captura de Bagdad el 1258.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Rocket>

Spread of rocket technology

Rocket technology first became known to Europeans following their use by the Mongols Genghis Khan and Ögedei Khan when they conquered Russia, Eastern Europe, and parts of Central Europe, i.e., Austria. The Mongolians had stolen the Chinese technology by conquest of the northern part of China and also by the subsequent employment of Chinese rocketry experts as mercenaries for the Mongol military. Reports of the Battle of Sejo in the year 1241 describe the use of rocket-like weapons by the Mongols against the Magyars. [1]

Additionally, the spread of rockets into Europe was also influenced by the Ottomans at the siege of Constantinople in 1453, although it is very likely that the Ottomans themselves were influenced by the Mongol invasions of the previous few centuries. They appear in literature describing the capture of Bagdad in 1258 by the Mongols.[1]

Manel Capdevila